

Робоча програма навчальної дисципліни «**Організація діяльності психолога в закладах охорони здоров'я**» для студентів галузі знань **05 «Соціальні та поведінкові науки»**, спеціальності **053 «Психологія»** за освітньо-професійною програмою «**Клінічна та реабілітаційна психологія**» за другим (магістерським) рівнем вищої освіти. 2020. 14 с.

Розробник: Кулеша-Любінець Мирослава Миронівна, доцент кафедри загальної та клінічної психології, кандидат психологічних наук, доцент.

Робоча програма затверджена на засіданні кафедри загальної та клінічної психології. Протокол від “28”

серпня 2020 р. № 2

Завідувач кафедри загальної та клінічної психології

(Москалець В.П.)

Схвалено методичною комісією факультету психології

Протокол від “10” вересня 2020 р. № 2

Голова

(Пілецька Л. С.)

© Кулеша-Любінець М.М., 2020 р.

Найменування показників	Галузь знань, спеціальність, освітній рівень	Характеристика навчальної дисципліни	
		денна форма навчання	заочна форма навчання
Кількість кредитів – 3	Галузь знань: 05 – соціальні та поведінкові науки	<i>Вибіркова дисципліна</i>	
Модулів – 1	Спеціальність : 053 «Психологія»	Рік підготовки:	
Змістових модулів – 2		1-й	1-й
Індивідуальне науково-дослідне завдання		Семестр	
Загальна кількість годин – 90		1-й	1-й
Тижневих годин для денної форми навчання: аудиторних – 2 самостійної роботи студента – 4	Освітній рівень: другий (магістерський)	Лекції	
		12 год.	6 год.
		Практичні, семінарські	
		18 год.	2 год.
		Лабораторні	
		___ год.	___ год.
		Самостійна робота	
60 год.	82 год.		
Мова навчання: Українська		Вид контролю: залік	

Співвідношення кількості годин аудиторних занять до самостійної і індивідуальної роботи становить:

для денної форми навчання – 33% / 67%

для заочної форми навчання – 9% / 91%

МЕТА НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

формування у студентів теоретичних уявлень та практичних навичок організації професійної діяльності психолога у закладах охорони здоров'я; формування у майбутніх фахівців основ психологічної культури.

Завдання вивчення дисципліни:

- вивчення вітчизняного та зарубіжного досвіду професійної діяльності психолога в закладах охорони здоров'я;
- ознайомлення із специфікою діяльності клінічного психолога лікувально-профілактичних закладах різного типу;
- розширення наукових уявлень про психічну організацію хворої людини, яка перебуває на стаціонарному лікуванні

ПЕРЕДУМОВИ ДЛЯ ВИВЧЕННЯ ДИСЦИПЛІНИ

Вибіркова навчальна дисципліна «Організація діяльності психолога в закладах охорони здоров'я» поглиблює теоретичні знання студентів з «Сучасної клінічної психології», «Реабілітаційної психології», розширює уявлення про особливості професійної діяльності психолога у закладах охорони здоров'я різного типу.

Інтегральна компетентність	Здатність вирішувати складні завдання і проблеми у процесі навчання та професійної діяльності у галузі психології, що передбачає проведення досліджень та/або здійснення інновацій і характеризується комплексністю та невизначеністю умов і вимог
Загальні компетентності (ЗК)	ЗК 1. Здатність застосовувати знання у практичних ситуаціях. ЗК 3. Здатність генерувати нові ідеї та приймати обґрунтовані рішення (креативність). ЗК 4. Уміння виявляти, ставити та вирішувати проблеми. ЗК 6. Здатність діяти на основі етичних міркувань (мотивів). ЗК 7. Здатність діяти соціально відповідально та свідомо. ЗК 9. Здатність мотивувати людей та рухатися до спільної мети.
Спеціальні (фахові, предметні) компетентності (СК)	СК 6. Налагоджувати та підтримувати контакти з фаховими спільнотами, ефективно взаємодіяти з колегами в моно- та мультидисциплінарних командах. СК 7. Приймати фахові рішення у складних і непередбачуваних умовах, адаптуватися до нових ситуацій професійної діяльності. СК 9. Дотримуватися у фаховій діяльності норм професійної етики та керуватися загальнолюдськими цінностями.
Програмні результати навчання	
<p>ПР4. Робити психологічний прогноз щодо розвитку особистості, груп, організацій.</p> <p>ПР6. Розробляти просвітницькі матеріали та освітні програми, впроваджувати їх, отримувати зворотній зв'язок, оцінювати якість.</p> <p>ПР7. Доступно і аргументовано представляти результати досліджень у писемній та усній формах, брати участь у фахових дискусіях.</p> <p>ПР9. Вирішувати етичні дилеми з опорою на норми закону, етичні принципи та загальнолюдські цінності.</p>	

МЕТОДИ НАВЧАННЯ

Репродуктивний, пояснювально-ілюстративний, частко-пошуковий, метод проблемного викладання, дослідницький метод.

ФОРМИ КОНТРОЛЮ

Усне та письмове опитування, тестування, контрольна робота, самостійна робота.

КРИТЕРІЇ ОЦІНЮВАННЯ

Основними критеріями, що характеризують рівень компетентності студента при оцінюванні результатів навчання з навчальної дисципліни, є:

- своєчасне і у повному обсязі виконання всіх навчальних завдань, що передбачені робочою програмою навчальної дисципліни;
- глибина і характер знань навчального матеріалу за змістом навчальної дисципліни, що міститься в основних та додаткових рекомендованих літературних джерелах;
- вміння самостійно аналізувати явища, що вивчаються, у їх взаємозв'язку та розвитку;
- вміння застосовувати теоретичні положення під час розв'язання практичних задач.

МЕТОДИ ОЦІНЮВАННЯ

Оцінювання навчальних досягнень студентів за усіма видами навчальних робіт проводиться за *поточним* та *підсумковим* контролюми. Поточний контроль знань студентів з навчальної дисципліни проводиться в усній та письмовій формі (усне опитування, тестування, контрольна робота, самостійна робота). Підсумковий контроль здійснюється у формі двох тематичних тестувань за двома змістовими модулями.

Розподіл балів, що отримують студенти

Поточне опитування та самостійна робота								Сума
Змістовий модуль 1			Змістовий модуль 2					
T1	T2	T3	T4	T5	T6	T7	T8	
Усне та письмова опитування – 20 Тестування за модулем №1- 10 Самостійна робота – 11			Усне та письмове опитування – 25 Тестування за модулем №2 – 10 Самостійна робота – 14					100
Контрольна робота – 10								

Оцінювання знань студентів здійснюється за 100-бальною шкалою, де 45 балів відводиться на оцінку усного та письмового опитування студентів, 20 балів – на оцінку тематичного тестування за двома змістовими модулями, 25 балів – на самостійну роботу та 10 балів – на контрольну роботу.

Залік з курсу «Організація діяльності психолога в закладах охорони здоров'я» виставляється за загальною сумою балів з усіх виконаних завдань, що передбачені цією робочою програмою.

На семінарських заняттях студенти за **усну (письмову) відповідь** максимально можуть отримати 5 балів. При цьому, студенти здійснюють огляд літератури за ключовими поняттями теми, анотують та конспектують першоджерела, оформляють відповіді на питання семінару.

Усне (письмове) опитування студентів може здійснюватись індивідуально або фронтально. Оцінюються за 5-ти бальною системою. При цьому, студенти здійснюють огляд літератури за ключовими поняттями теми, анотують та конспектують першоджерела, оформляють відповіді на питання семінару, відповідають на питання семінару. Загальний бал за цей вид роботи по першому змістовому модулю виводиться з середнього балу за всі усні і письмові відповіді, помноженому на 5.

Самостійна робота студентів забезпечує підготовку студента до аудиторних занять і контрольних заходів. Результати цієї підготовки виявляються в активності студента на заняттях, при виконанні ним контрольних робіт, тестових завдань й інших видів робіт. Самостійна робота студентів включає: опрацювання лекційного матеріалу і рекомендованої літератури; пошук (підбір), огляд літератури; підготовка до практичних (семінарських) занять; підготовка до написання контрольної роботи, інших форм поточного контролю; розробка програми психологічного супроводу пацієнтів закладів охорони здоров'я різного типу; виконання практичних задач та ін. Сукупна кількість балів за самостійну роботу – 25 балів.

Самостійна робота студентів оцінюється залежно від виду роботи. За конспектування матеріалів з актуальних питань діяльності психолога у закладах охорони здоров'я, підбір методів казкотерапії та сміхотерапії в умовах ЛПЗ, тематики заходів із збереження та відновлення психічного здоров'я, створення тексту листа-підтримки батькам – 2 бали; за презентацію особливостей діяльності психолога в закладах охорони здоров'я за кордоном – 5 балів.

Вимоги до оцінювання самостійної роботи студентів:

Завдання, які оцінюються у 2 бали: 2 бали виставляється у тих випадках, якщо завдання здані вчасно і в повному обсязі з дотриманням правил академічної доброчесності. 1 бал виставляється, якщо завдання не здано у повному обсязі або невчасно. 0 балів виставляється, якщо завдання не здано.

Завдання, які оцінюються у 5 балів: 5 балів виставляється, якщо завдання виконане

вчасно і в повному обсязі з дотриманням правил академічної доброчесності, є креативними, відповідає обраній темі і меті, вказані особливості професійної діяльності психолога в закладах охорони здоров'я. 4 бали виставляється, якщо завдання здано вчасно і у повному обсязі, проте є незначні помилки. 3 бали виставляється, якщо завдання виконане не в повному обсязі, або дещо не відповідає обраній темі чи вимогам, є певні неточності у змісті презентації, не вказано джерела. 2-1 бал виставляється, якщо завдання не здано у повному обсязі або невчасно, зміст презентації поданий невірно. 0 балів виставляється, якщо завдання не виконано.

Для оперативного опитування студентів на семінарських заняттях використовують **тестовий контроль знань**, що містить завдання з вибором однієї правильної відповіді з чотирьох запропонованих, завдання на встановлення правильної відповідності, завдання на встановлення правильної послідовності. Сукупна кількість балів за тематичний тест за змістовий модуль – 10 балів.

Контрольна робота студентів максимально оцінюється у 10 балів. При цьому. 9-10 б. виставляється, коли питання контрольної роботи розкриті повністю, наведені приклади описаних явищ, подано обґрунтування специфіки професійної діяльності психолога в ЛПЗ різного профілю. 8-7 б. виставляються у разі недостатнього аналізу явища, наведено лише один приклад описаного явища, питання розкрито не в повній мірі, проте студент дав відповіді на всі питання. 6-5 б. за контрольну роботу виставляється, коли студент не відповів на одне питання контрольної роботи, дав часткові відповіді на решта і не навів приклади описаних явищ. 4-3 б. виставляється, коли студент не відповів на половину питань, проте дав часткові малозмістовні відповіді на решта. 2-1 б. виставляється студенту, який не відповів на жодне питання, або у відповідях не розкритий зміст питання.

Шкала оцінювання заліку

Університетська	Національна	Шкала ECTS
90 – 100	Зараховано	A
80 – 89		B
70 – 79		C
60 – 69		D
50 – 59		E
26 – 49	Не зараховано	FX
0-25		F

ПРОГРАМА НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

Змістовий модуль 1. Загальні теоретичні та методологічні аспекти професійної діяльності психолога в закладах охорони здоров'я

Тема 1. Загальні уявлення про діяльність психолога у закладах охорони здоров'я

Психологічна служба закладів охорони здоров'я. Нормативно- правова база роботи клінічного психолога у лікувально-профілактичних закладах (далі – ЛПЗ). Завдання психологічної служби закладів охорони здоров'я. Функціональні обов'язки співробітників психологічної служби. Напрямки діяльності клінічного психолога в закладах охорони здоров'я різного типу. Волонтерська та проектна діяльність психолога в умовах закладів охорони здоров'я (на прикладі діяльності проекту «Лікар Свято»).

Тема 2. Психологічний супровід у лікувально-профілактичному закладі

Специфіка професійної діяльності клінічного психолога на різних рівнях надання медичної допомоги в закладах охорони здоров'я. Поняття «супровід» у лікувальному закладі. Особливості психологічного супроводу осіб у вітчизняних та зарубіжних ЛПЗ. Принципи психологічного супроводу осіб в ЛПЗ. Основні методи психологічного супроводу в ЛПЗ.

Тема 3. Хвороба як ненормативна криза

Стрес, криза, хвороба: співвідношення понять. Патогенність стресу. Розлади адаптації як реакція на емоційний стрес. Хвороба як ненормативна криза. Внутрішня картина здоров'я та внутрішня картина хвороби: співвідношення понять. Психологічні методи зниження психоемоційної напруги осіб в ЛПЗ.

Змістовий модуль 2. Прикладні аспекти діяльності психолога у закладах охорони здоров'я

Тема 4. Психологічний супровід дітей у лікувальному закладі

Госпіталізація дітей в ЛПЗ як психологічна проблема. Психоемоційний стан хворої дитини, яка перебуває на стаціонарному лікуванні в ЛПЗ. Психологічні наслідки тимчасової сепарації дітей різного віку від сім'ї. Види реакцій соматично хворих дітей на госпіталізацію (за Н.І.Бурмістровою). Вплив хвороби та лікувальних маніпуляцій на дитину в умовах лікарні. Адаптація дитини до стаціонарного лікування в ЛПЗ. Типи і стадії адаптації хворих дітей. Типи ставлення дітей до хвороби та госпіталізації загалом. Чинники адаптації дітей до стаціонарного лікування в ЛПЗ. Психологічні наслідки перебування дітей на стаціонарному лікуванні. Поняття про госпіталізм. Шляхи пом'якшення негативних реакцій дитини на госпіталізацію. Організація психологічної допомоги дітям, які часто хворіють. Особливості психологічного супроводу дітей з особливими потребами в умовах ЛПЗ. Особливості роботи клінічного психолога з дітьми-сиротами в умовах лікарні. Поради клінічного психолога батькам госпіталізованих дітей.

Тема 5. Особливості діяльності психолога у психіатричних та багатопрофільних лікарнях

Загальна характеристика психіатричних лікарень та центрів психічного здоров'я. Роль психолога в психіатричному закладі. Основні напрямки діяльності психолога у психіатричних закладах. Патопсихологічне дослідження як основний вид діяльності психолога в психіатричному закладі. Вимоги до професійних компетентностей психолога у психіатричному закладі. Специфіка діяльності психолога у багатопрофільній лікарні.

Тема 6. Особливості діяльності психолога у пологових будинках

Загальна характеристика пологових будинків та перинатальних центрів. Основні напрямки діяльності психолога у пологовому будинку. Підготовка до пологів та профілактика післяпологової депресії як основний вид діяльності психолога в пологовому будинку. Групові методи роботи у професійній діяльності психолога пологового будинку.

Тема 7. Психологічний супровід онкохворих в умовах лікувального закладу

Психоонкологія, сучасні напрямки психоонкології. Поняття про смерть в дитячому та зрілому віці. Психологічні проблеми онкохворих в залежності від віку та стану здоров'я. Специфіка психологічного супроводу важкохворого в лікарні. Страх смерті у дітей. Психологічні особливості спілкування з онкохворою дитиною. Чинники адаптації батьків до лікування та догляду за важкохворою дитиною. Психологічна підтримка родичів онкохворого.

Тема 8. Особливості діяльності психолога у закладах санаторно-курортного лікування

Загальна характеристика закладів санаторно-курортного лікування. Основні напрямки діяльності психолога у закладах санаторно-курортного лікування. Індивідуальні та групові методи роботи у діяльності психолога закладу санаторно-курортного лікування.

СТРУКТУРА НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

Назва змістових тем модуля	Кількість годин											
	Денна форма						Заочна форма					
	Усього	У тому числі					Усього	У тому числі				
		Л	П	Ла б	Інд	Ср		Л	П	лаб	Інд	С р
1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13
Модуль 1												
Змістовий модуль 1. Загальні теоретичні та методологічні аспекти професійної діяльності психолога в закладах охорони здоров'я												
Тема 1. Загальні уявлення про діяльність психолога у закладах охорони здоров'я	12	2	2			8	11	1	-			10
Тема 2. Психологічний супровід у лікувально-профілактичному закладі	12	2	2			8	12	1	1			10
Тема 3. Хвороба як ненормативна криза	10	-	2			8	12	-	-			12
<i>Разом за змістовим модулем 1</i>	34	4	6			24	35	2	1			32
Змістовий модуль 2. Прикладні аспекти діяльності психолога у закладах охорони здоров'я												
Тема 4. Психологічний супровід дітей у лікувальному закладі	12	2	4			6	12	1	1			10
Тема 5. Особливості діяльності психолога у психіатричних та багатопрофільних лікарнях	10	2	2			6	11	1	-			10
Тема 6. Особливості діяльності психолога у пологових будинках	10	2	2			6	11	1	-			10

Тема 7. Психологічний супровід онкохворих в умовах лікувального закладу	13	2	2			9	11	1	-			10
Тема 8. Особливості діяльності психолога у закладах санаторно-курортного лікування	11	-	2			9	10	-	-			10
Разом за змістовим модулем 2	54	8	12			32	55	4	1			50
Усього годин	90	12	18			60	90	6	2			82

Теми семінарських занять

№ з/п	Назва теми	Кількість годин	
		Денна форма	Заочна форма
1	Тема 1. Загальні уявлення про діяльність психолога у закладах охорони здоров'я	2	-
2	Тема 2. Психологічний супровід у лікувально-профілактичному закладі	2	1
3	Тема 3. Хвороба як ненормативна криза	2	-
4	Тема 4. Психологічний супровід дітей у лікувальному закладі	4	1
5	Тема 5. Особливості діяльності психолога у психіатричних та багатопрофільних лікарнях	2	-
6	Тема 6. Особливості діяльності психолога у пологових будинках	2	-
7	Тема 7. Психологічний супровід онкохворих в умовах лікувального закладу	2	-
8	Тема 8. Особливості діяльності психолога у закладах санаторно-курортного лікування	2	-

Самостійна робота

Семестр / тема	Зміст самостійної роботи	Обсяг (год.) денна форма/ заочна Форма	Форма контролю	Тиждень, на якому здійснюється контроль	Кількість балів
I/1	<p>Тема 1. Загальні уявлення про діяльність психолога у закладах охорони здоров'я</p> <p>- ознайомитися з нормативно-правою базою, що регламентує діяльність психолога в лікувальному закладі та зробити їх електронну добірку.</p> <p>- визначити особливості волонтерської та проєктної діяльності психолога в лікувальному закладі.</p> <p>Ознайомитися з діяльністю проєкту «Лікар Свято» та Проєктно-освітнього центру «Агенти змін» ПНУ.</p> <p>Електронні джерела: https://www.facebook.com/likarsvyato/ http://agencyzmin.pnu.edu.ua/ua</p>	8/10	Конспект	2	2
			Конспект	2	2

I/2	<p>Тема 2. Психологічний супровід у лікувально-профілактичному закладі</p> <p>- підготувати презентацію про особливості діяльності психолога у лікувальних закладах за кордоном. Презентацію готує група студентів (по 2-3).</p>	8/10	Презентація	3	5
I/3	<p>Тема 3. Хвороба як ненормативна криза</p> <p>-законспектувати по п'ять психологічних методів зниження психоемоційної напруги у дітей та дорослих, які перебувають на лікуванні в ЛПЗ.</p>	8/12	Конспект	4	2
I/4, 5	<p>Тема 4. Психологічний супровід дітей у лікувальному закладі</p> <p>- ознайомтеся з етичними принципами дослідження дітей і орієнтовною картою прийому дитини в лікарні і зробити конспект тез (за Федоренко Р.П., Шкарлатюк К.І.).</p> <p><i>Джерела:</i></p> <p>1. Миллер С. Психология развития: методы развития. СПб., 2002. С.192-193.</p> <p>2. Федоренко Р. П., Шкарлатюк К. І. Психологічна практика у клініці: навчально-методичний посібник. Луцьк, 2013.</p> <p>-напишіть орієнтовний текст <i>листа-підтримки</i> батькам хворої дитини, яка знаходиться на тривалому лікуванні.</p> <p>- законспектувати особливості застосування методів казкотерапії та сміхотерапії пацієнтів дитячих ЛПЗ.</p> <p><i>Джерела:</i></p> <p>1. Терапевтичні казки у дитячій лікарні / за ред. Кулеші-Любінець М. Івано-Франківськ: Видавець Кушнір Г. М., 2018. 64 с. 2.Clowns for the prevention of preoperative anxiety in children: a randomized controlled trial / G.Golan [et al.] // Pediatric Anesthesia. 2009. № 19. P. 262 –266.</p>	6/10	Конспект	5	2
			Лист	5	2
			Конспект	6	2

I/6	Тема 5. Особливості діяльності психолога у психіатричних та багатoproфільних лікарнях -здійснити підбір тематики заходів із збереження та відновлення психічного здоров'я в умовах психіатричних та багатoproфільних лікарень.	6/10	Конспект	7	2
I/7	Тема 6. Особливості діяльності психолога у пологових будинках -здійснити підбір відеофільмів про особливості внутрішнього розвитку дитини, профілактики післяпологової депресії, промоцію грудного вигодовування тощо.	6/10	Відео	8	2
I/8	Тема 7. Психологічний супровід онкохворих в умовах лікувально-профілактичного закладу -законспектувати статтю Буслаєва А. С., Венгер А. Л., Лазуренко С. Б. Задачи психологической помощи тяжело больному ребенку и его родителям. Режим доступа: https://psyjournals.ru/files/80802/kip_2016_n1_buslaeva.pdf	9/10	Конспект	9	2
I/9	Тема 8. Особливості діяльності психолога у закладах санаторно-курортного лікування -ознайомитися з «Положенням про психологічну реабілітацію військовослужбовців Збройних Сил України та Державної спеціальної служби транспорту, які брали участь в антитерористичній операції, здійснювали заходи із забезпечення національної безпеки і оборони, відсічі і стримування збройної агресії Російської Федерації у Донецькій та Луганській областях чи виконували службові (бойові) завдання в екстремальних умовах» (https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z0237-16#Text) -законспектувати завдання психологічної реабілітації військовослужбовців в умовах санаторію.	9/10	Конспект	10	2
Разом		60/82			25

ІНСТРУМЕНТИ, ОБЛАДНАННЯ, ПРОГРАМНЕ ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ

Навчальна дисципліна «Організація діяльності психолога в закладах охорони здоров'я» передбачає використання мультимедійного обладнання.

РЕКОМЕНДОВАНА ЛІТЕРАТУРА

Основна:

1. Галецька І., Сосновський Т. Психологія здоров'я: теорія та практика. Львів: Видавничий центр ЛНУ імені Івана Франка, 2006. 338 с.
2. Дж.Герман Психологічна травма та шлях до видуження: наслідки насильства – від знущань у сім'ї до політичного терору. Львів: Видавництво Старого Лева, 2019. 424 с.
3. Клінічна психологія: словник-довідник / Авт.- уклад. С. В. Діденко К.: Академвидав, 2012. – 320 с.
4. Кулеша-Любінець М. М. Психологічний супровід перебування дитини у лікувально-профілактичному закладі : методичні рекомендації. Івано-Франківськ : Видавець Кушнір Г.М., 2017. 72 с
5. Максименко С. Д. Медична психологія / [Максименко С.Д., Цехмістер Я.В., Коваль І. А., Максименко К. С.]; за заг. ред. С. Д. Максименка – К., 2014. – 520 с.
6. Мороз Р. А. Психологія травмуючих ситуацій та надання психологічної допомоги: методичні рекомендації. Миколаїв: Іліон, 2016. 224 с.
7. Мушкевич М. І. Клінічна психодіагностика: методичні рекомендації для студентів ф-ту психол. Луцьк, 2006. 170 с.
8. Никоненко Ю. П. Клінічна психологія: навчальний посібник / укл. Ю.Никоненко. К., 2016. 369 с.
9. Психолого-корекційний практикум травм війни: навч. посіб. / І. Сулятицький, К. Островська, В. Осьодло та ін. Львів, 2019. 396 с. Практична психосоматика: діагностичні шкали : навчальний посібник / за заг. ред. О. О. Чабана, О. О. Хаустової. К: ВНТУ, 2018. 108 с.
10. Романчук О. Сім'я що зцілює: Основи терапевтичного батьківства дітей, що зазнали скривдження та емоційного занедбання. Путівник для прийомних батьків і не тільки / О. Романчук [Електронний ресурс] Режим доступу: <http://ipz.ucu.edu.ua/books/healing-family/>
11. Терапевтичні казки у дитячій лікарні / за ред. Кулеші-Любінець М. Івано-Франківськ: Видавець Кушнір Г. М., 2018. 64 с.
12. Чабан О.С. Психосоматична медицина (аспекти діагностики та лікування) / О.С.Чабан, О.О.Хаустова. К., 2000.
13. Федоренко Р. П., Шкарлатюк К. І. Психологічна практика у клініці: навчально-методичний посібник. Луцьк, 2013.

Допоміжна:

14. Закон України про психіатричну допомогу. К. : Сфера, 2000. 50 с.
15. Кулеша-Любінець М.М. Технології підвищення ефективності навчання майбутніх психологів у ВНЗ за спеціалізацією «Клінічна психологія» / М.М.Кулеша-Любінець // Розвиток наукової та інноваційної діяльності в освіті: здобутки, проблеми, перспективи [Текст]: Матеріали Міжнародної науковопрактичної конференції (м. Умань, 13-14 жовтня, 2016 р.) // FOLIA COMENIANA : вісник Польськоукраїнської науково-дослідної лабораторії дидактики ім. Я.А.Коменського / гол. ред. Муковіз О.П. – Умань : ФОП Жовтий О.О., 2016. – 157с. – С.78-81.
16. Кулеша-Любінець М.М. Особливості психологічного супроводу хворої дитини та її сім'ї в умовах лікувального закладу / М.М.Кулеша-Любінець. – Збірник тез науково-практичної конференції з міжнародною участю «Психологія національної безпеки», 25

квітня 2017 р. [Текст] – Львів : «СПОЛОМ», 2017. – 192 с. – С. 86-87

17. Кулеша-Любінець М. М. Професійно-розвивальна практика у лікувально-профілактичних закладах : програма та методичні рекомендації. Івано-Франківськ: Симфоній форте, 2015. – 64 с.
18. Максимова Н. Ю. Основи дитячої патопсихології: навч. посіб. / Н. Ю. Максимова, К. Л. Мілютіна, В. С. Піскун. К.: Главник, 2008. 158 с.
19. Селюцький А. І. Патопсихологія дитячого віку / А. І. Селюцький. К., 1997. 295 с.
20. Арина Г. А., Коваленко Н. А. Часто болеющие дети. Какие они? // Школа здоровья. 1995. Т. 2, № 3. С. 116 - 124.
21. Аринцина И.А. Опыт работы медицинского психолога в детском многопрофильном стационаре // Юбилейный сборник научных трудов (к 10-летию кафедры клинической психологии РГПУ им. А.И. Герцена). СПб.: НП Стратегия будущего, 2010. С. 213-220.
22. Бадьина Н. П. Часто болеющие дети. Психологическое сопровождение в начальной школе. М.: Генезис, 2007. 152 с.
https://psyjournals.ru/files/80802/kip_2016_n1_buslaeva.pdf
23. Большаков В. Ю. Психотренинг. Социодинамика, игры, упражнения. СПб., 1996. 379 с.
24. Буслаева А. С., Венгер А. Л., Лазуренко С. Б. Задачи психологической помощи тяжело больному ребенку и его родителям. Режим доступа: https://psyjournals.ru/files/80802/kip_2016_n1_buslaeva.pdf
25. Дерево у дороги: Опыт программы «Ты – не один!» / Л. Салтыкова, А. Газарян, Н. Артемьева и др. М., 2012. 64 с. [Электронный ресурс] Режим доступа: <http://deti.msk.ru/wp-content/uploads/2012/10/posobie3.pdf>
26. Исаев Д. Н. Детская медицинская психология. Психологическая педиатрия. СПб.: Речь, 2004. 348 с.
27. Коломинский Я.П. Психическое развитие детей в норме и патологии : психологическая диагностика, профилактика и коррекция / Я.П.Коломинский, Е.А.Панько, С.А.Игумнов. – СПб.: Питер, 2004. 480 с..
28. Мамайчук И. И. Психологическая помощь детям с проблемами в развитии. СПб.: Речь, 2008. 224 с.
29. Никонова, М.В. Психологическая помощь ребенку в кризисной ситуации / М.В. Никонова М.: Генезис, 2006.128с.
30. Психическое здоровье детей и подростков / Под ред. И.В.Дубровиной. Екатеринбург: Деловая книга, 2000.
31. Психология семьи и больной ребенок. Учебное пособие : Хрестоматия. СПб.: Речь, 2007. 400 с.
32. Романова Е. С. Графические методы в практической психологии. СПб.: Речь, 2002. 416 с.
33. Bezpłatna pomoc psychologiczna i psychoterapeutyczna w Warszawie: Wojewódzki Urząd Pracy w Warszawie Centrum Informacji i Planowania Kariery Zawodowej Warszawa, 2008. – 31 с.
34. Clowns for the prevention of preoperative anxiety in children: a randomized controlled trial / G.Golan [et al.] // Pediatric Anesthesia. 2009. № 19. P. 262–266.
35. Terapia przez Sztukę. Arts Therapies. Nr 1 (5) 2014. 94 s.

Інформаційні ресурси в Інтернеті:

1. <http://ipz.org.ua/inforesursy/inforesursy-videomaterialy/>
2. <http://vprosvet.ru/biblioteka/klinicheskaya-psihologiya/>
3. <http://ulit.inf.ua/klinicheskaya-psihologiya-2.html>